

Materiály pre bohoslužobné oslavy 50. výročia Leuenberskej zmluvy*

50 Years Leuenberg Agreement

* Materiály sú preložené z anglického a nemeckého originálu dostupného online na <https://www.leuenberg50.org/en/gottesdienste>. Preklad vyhotovil v roku 2023 Mgr. Milan Bartko, člen Ekumenického výboru Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku (ECAV), revízia a jazyková korektúra Mgr. Eva Guldánová, ThM., predsedníčka Ekumenického výboru ECAV.

Úvod

Päťdesiate výročie Leuenberskej zmluvy je príležitosťou s vdácnosťou sa *pozrieť späť* na cestu, ktorú sme prešli od roku 1973 pri budovaní jednoty. Je tiež dôležité s dôverou *hľadiť dopredu* na nasledujúce potrebné kroky. A takisto má v tomto roku svoje pevné miesto *hľadiť nahor* na Jediného Stvoriteľa neba i zeme, ktorý umožňuje pochopenie tohto druhu. V roku 2023 sú plánované rôzne udalosti a oslavy v cirkvách, ktoré podpísali Leuenberskú zmluvu. Pracovná skupina Spoločenstva protestantských cirkví v Európe zostavila liturgické myšlienky a praktické príklady ako impulz pre túto príležitosť. Sú medzi nimi všeobecné myšlienky týkajúce sa prostredia a prípravy bohoslužieb a tiež kompletný liturgický poriadok. Tieto materiály nie sú predložené ako normatívy, ale ako pomoc pri príprave bohoslužieb.

K oslavám 50. výročia Leuenberskej zmluvy

V roku 2023 si pripomíname 50. výročie podpísania Leuenberskej zmluvy. Je to príležitosť na vdácnú spomienku živého cirkevného spoločenstva, ale tiež aj na vytýčenie si nových impulzov pre budúce formovanie a úlohy spoločenstva, ktoré sa sformovalo okolo tejto zmluvy. Tešíme sa, že 95 evanjelických (luteránskych), reformovaných, zjednotených (unionovaných) a metodistických cirkví sa odvážilo podstúpiť riziko a čeliť spoločne výzvam dnešnej doby ako bratia a sestry v Kristovi.

Leuenberskú bohoslužbu, v ktorej toto výročie prinášame pred Boha, treba *odlišovať od všeobecných ekumenických bohoslužieb*, keďže – na rozdiel od bohoslužieb spolu s rímskokatolíckymi, pravoslávnyimi alebo evanjelikálnymi (z tzv. slobodných cirkví) spolukresťanmi – nehovoríme len o nádeji na jednotu, ale o jednote, ktorá sa už uskutočňuje vo svedectve, vyučovaní a službe.

Bohoslužba, ktorá túto jednotu zdôrazňuje, by mala byť v každom prípade spoločnou bohoslužbou. *Spoločne organizovaná* bohoslužba je vhodnejšia ako konfesiónalna bohoslužba, ku ktorej sú k účasti pozvané iné sesterské cirkvi. Podobnosti by mali byť viditeľné a oslávené, zatiaľ čo rozdiely by nemali byť skryté a ignorované. Odporúčame, aby pozvánka na takúto bohoslužbu vždy odkazovala na spoločnú podporu podujatia. Aj keď sú pozvaní aj ďalší ekumenickí predstavitelia (čo dáva zmysel, aby boli), malo by byť jasné, kto sú hostiteľské cirkvi a kto hostia.

Aby bola miestna jednota viditeľná v celej jej rozmanitosti, *privítanie* všetkými hosťujúcimi cirkvami by sa mohlo uskutočniť spoločne. Hoci sa môže stať, že zastúpené cirkvi používajú rôzne jazyky, nie je nevyhnutné, aby bol každý jazyk zastúpený rovnako. Kostol, v ktorom sa bohoslužba slávi, má prirodzene svoju (aj jazykovú) tradíciu, ktorú je vhodné vziať do úvahy. Jazyky hosťujúcich cirkví by sa však mali používať aspoň v stručných pasážach, v čítaniach, v príhovorných modlitbách a pri požehnaní. Samozrejme, bolo by žiadúce, aby všetci účastníci rozumeli alebo aspoň boli schopní sledovať bohoslužbu.¹

Námety na *tému* možno ľahko odvodiť z Leuenberskej zmluvy, napr.: „spoločenstvo“, „jednota v rôznosti“, „spoločná služba“, „zjednotení pri stole Pánovom“ atď.

Po *hudobnej stránke* možno veľmi pekne vyjadriť to, čo majú cirkvi zapojené do prípravy bohoslužby, spoločne aj rozdielne. Dá sa to uskutočniť výberom piesní, ale aj spoločnými skladbami spevokolov, orchestrov alebo hudobných skupín.

¹ Každý cirkevný zbor má svoje vlastné technické možnosti a skúsenosti, ako to urobiť: tlač brožúrok, použitie projektoru, slúchadlá s tlmočením.

Na rozdiel od bohoslužby podľa bohoslužobného poriadku jednej konfesie je pri takejto stavbe bohoslužby možné slobodne zaradiť napríklad *symbolický akt*,² ktorý znázorňuje prínosy spolupráce. Je tiež možné zahrnúť jednu alebo viacero kľúčových *pasáží Leuenberskej zmluvy* s niekoľkými vysvetľujúcimi komentármi. Ďalším možným obohatením sú *svedectvá kresťanov*, ktorí zažili zmenu od koexistencie – existovania vedľa seba k spolupatričnosti a spoločenstvu. Kreativite sa tu medze nekladú.

V *príhovorných modlitbách* možno predniesť pred Boha prosby týkajúce sa Leuenberského cirkevného spoločenstva a tiež širšieho ekumenického hnutia. Tu má svoje miesto túžba po stále sa prehlbujúcej jednote. Liturgicky v tomto prípade navrhujeme diakonickú modlitbu.³ Umožňuje to aktívne zapojenie všetkých duchovných zo zúčastnených denominácií: duchovných z hostiteľského cirkevného zboru alebo cirkvi vo funkcii celebranta/celebrantky a duchovných zo spolusláviacich cirkví v úlohe diakonov/diakoniek pri oznamovaní modlitebných úmyslov. Zúčastnené zhromaždenie môže príhovorné modlitby medzi jednotlivými prosbami podčiarknuť prostredníctvom „kyrie“.

Pokiaľ ide o *Eucharistiu*, nemožno obísť rozhodnutie, podľa ktorej tradície sa bude sláviť, s výnimkou prípadu, že voľba padne na úplne iné prostredie, resp. nastavenie slávnosti, ako napríklad slávenie v rámci skutočnej večere pri stole či slávnostnej večere. Pri distribúcii Večere Pánovej je príležitosť zviditeľniť vzájomnú spoluprácu zapojením zástupcov zúčastnených cirkví.

Zbierku možno určiť na spoločný projekt, čo opäť naznačuje, že spoločenstvo nie je len liturgické, ale zasahuje aj do každodenného života a jeho súčasťou je sociálna služba. Netreba podceňovať ani záver *s možnosťou vzájomného stretnutia* sa zúčastnených [napríklad pri občerstvení]. Každá jedna farnosť či cirkevný zbor tu má svoje vlastné skúsenosti.

Viedeň, 28. februára 2023

Liturgická komisia pre jubilejný rok

² Napríklad spájanie rôznych dielikov puzzle skladačky, z ktorých vznikne jeden celok. Vynechanie jedného alebo viacerých častí, ako znak ešte neúplnej ekumenickej jednoty, má vizuálne tiež veľkú výpovednú hodnotu.

³ Celebrant/celebrantka povie úvodnú modlitbu. Potom diakon alebo diakonka pri rečníckom pulte prednesie zhromaždenému spoločenstvu rôzne modlitebné úmysly. Celebrant ich následne predkladá Bohu ako prosby, pričom každý úmysel je formulovaný v samostatnej prosbe. Každá prosba sa končí chválou Boha. Zhromaždenie môže tieto jednotlivé prosby potvrdiť svojim „Amen“.

Poriadok Služieb Božích

50. výročie podpísania Leuenberskej zmluvy

Podľa tohto poriadku sa slávil jubilejné bohoslužby 11. marca 2023 v Debrecíne v Maďarsku.

Organové prelúdium

Pieseň Slnko spravodlivosti⁴

Privítanie (vo viacerých jazykoch)

Modlitba

Bože života,
prišli sme dnes na toto miesto, aby sme ťa chválili.
Storočia boli naše cirkvi rozdelené,
ale ty si nás pred 50 rokmi viedol do Leuenberského spoločenstva cirkví.
Teraz sme sa stretli, aby sme spoločne počúvali tvoje slovo
a spoločne sa delili o chlieb a víno pri tvojom stole.
Konáme tak ako sestry a bratia
v spoločenstve kresťanských cirkví v Európe.
Daj, nech ďalej rastieme v jednote,
aby sme verne prinášali svedectvo o tvojom evanjeliu.
Lebo ty si jediný Boh: Otec, Syn a Duch Svätý.
Amen.

Pieseň Príď, Duchu života

Žalm 34,2-9

² Zvelebovať budem Hospodina v každom čase, ústami ho budem ustavične chváliť.

³ **Hospodinom sa budem chváliť, pokorní to počujú a zaradujú sa.**

⁴ Oslavujte so mnou Hospodina, spoločne vyvyšujme jeho meno!

⁵ **Hľadal som Hospodina, odpovedal mi, vytrhol ma zo všetkých hrôz.**

⁶ Tí, čo ho uzrú, budú žiariť, ich tváre sa nezapýria.

⁷ **Tento úbožiak volal, Hospodin ho vypočul a vyslobodil ho zo všetkých súžení.**

⁸ Hospodinov anjel táborí okolo bohabojných a vyslobodí ich.

⁹ **Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Hospodin. Blahoslavený muž, čo sa utieka k nemu.**

Sláva

Celebrant/ka: Sláva Bohu Otcu, Synu i Duchu Svätému!

Všetci: Ako bola na počiatku i teraz, i vždycky, i na veky vekov. Amen.

Modlitba

Hospodine, Bože, chválime ťa
vždy a na všetkých miestach!
Spoločne ohlasujeme tvoju veľkosť a dobrú správu.
Prosíme ťa, otvor teraz naše uši k počúvaniu tvojho slova!

⁴ Podľa spevníka Spoločenstva protestantských cirkví v Európe „Colours of Grace“ (CoG), pieseň č. 77.

Rozšír naše srdcia, nech cítia tvoju prítomnosť medzi nami.
Skrze Ježiša Krista, tvojho Syna,
v moci Svätého Ducha. Amen.

Pieseň Spievajte Pánovi nové piesne, 1. sloha⁵

Čítanie zo Starej zmluvy

Izaiáš 2,2-5

² V budúcich dňoch bude pevne stáť vrch Hospodinovho domu na vrchole hôr vyvýšený nad pahorky. Budú k nemu prúdiť všetky národy ³ a putovať mnohé kmene a povedia si: „Podme, vystúpme na Hospodinov vrch, do domu Jákobovho Boha, aby nás poučil o svojich cestách a my budeme kráčať po jeho chodníkoch.“ Ved' zo Siona vyjde zákon, Hospodinovo slovo z Jeruzalema. ⁴ On bude súdiť medzi národmi a naprávať mnohé kmene, takže si z mečov ukujú radlice, zo svojich kopijí vinárske nože. Národ proti národu nepozdvihne meč a už sa nebudú cvičiť v boji. ⁵ Povstaň, Jákobov dom, kráčajme vo svetle Hospodina!
Amen.

Pieseň Spievajte Pánovi nové piesne, 2. sloha⁶

Čítanie z Novej zmluvy

Skutky apoštolov 2,1-11 (12-13)

¹ Keď nadišiel deň Turíc, všetci boli spolu na tom istom mieste. ² Tu sa odrazu strhol z neba hukot, ako keď sa ženie prudký vietor, a naplnil celý dom, v ktorom sedeli. ³ Ukázali sa im akoby ohnivé jazyky rozdelené tak, že na každom z nich spočinul jeden. ⁴ Všetkých naplnil Duch Svätý a začali hovoriť inými jazykmi, ako im Duch dával hovoriť. ⁵ V Jeruzaleme sa práve zdržiavali Židia, zbožní ľudia zo všetkých národov pod nebom. ⁶ Keď zaznel ten zvuk, zbehol sa veľký dav. Boli zmätení, lebo každý ich počul hovoriť svojou vlastnou rečou. ⁷ Celí bez seba a v úžase si medzi sebou hovorili: „Vari nie sú všetci títo, čo hovoria, Galilejčania? ⁸ Ako je možné, že každý z nás ich počuje hovoriť vo svojej materinskej reči? ⁹ My Parti, Médi a Elamčania, obyvatelia Mezopotámie, Judska a Kapadócie, Pontu a Ázie, ¹⁰ Frýgie a Pamfýlie, Egypta a oblasti Líbye okolo Cyrény, prisťahovaní Rimania, ¹¹ Židia aj prozelyti, Kréťania aj Arabi, my všetci ich počujeme rozprávať o veľkých Božích veciach svojím jazykom.“

(¹² Všetci žasli a v rozpakoch hovorili jeden druhému: „Čo to má znamenať?“ ¹³ Iní si však robili posmešky a hovorili: „Opití sú z mladého vína.“)

Amen.

Pieseň Krédo Veríme v Boha

Kázeň

Hudba

⁵ CoG č. 8,1.

⁶ CoG č. 8,2.

Prihovorné modlitby⁷

Bože v Ježišovi Kristovi, tvoja cirkev na zemi ešte stále trpí rozdeleniami. Zošli svojho Ducha, a pomáhaj nám ďalej rásť vo viditeľnej jednote v zmierenej rôznosti. Žehnaj všetkých, ktorí sa pre túto jednotu zasadzujú a ktorí pre jednotu tvojej cirkvi neustále pracujú.

Bože, zmiluj sa nad nami.

Všetci: Vypočuj našu prosbu.

Bože, ty si náš otec a naša matka, daruj nám dôverujúcu a autentickú vieru, ktorá ti bude prinášať svedectvo prostredníctvom dobrých skutkov a toho, že tu budeme pre iných. Vieru, ktorá nás bude neustále inšpirovať všímaj si to, na čom skutočne záleží, a pracovať pre spravodlivosť, mier a starostlivosť o našu Zem.

Bože, zmiluj sa nad nami.

Všetci: Vypočuj našu prosbu.

Bože zmierenia, prosíme Ťa, buď s tými, ktorým sa zrútili vzťahy, a stoj pri tých, ktorých vzťahy trpia. Pomôž ľuďom, ktorí zranili iných, urobiť kroky smerom k zmiereniu. A daj tým, ktorí boli zranení, silu a vôľu odpustiť.

Bože, zmiluj sa nad nami.

Všetci: Vypočuj našu prosbu.

Bože, ty si prameň a nádej nášho života. Prosíme, buď pri starých ľuďoch, pri chorých, zomierajúcich, a pri smútiacich. Ochraňuj bezdomovcov, utečencov a nezamestnaných. Daj svoju silu ľuďom, ktorí trpia pre nespravodlivosť, trápia sa depresiou, samotou a strácajú nádej.

Bože, zmiluj sa nad nami.

Všetci: Vypočuj našu prosbu.

Vkladáme naše modlitby a naše životy do tvojich rúk, drahý Bože, spoliehame sa s dôverou na tvoju milosť a lásku a prosíme ťa o tvoje požehnanie skrze tvojho Syna, Ježiša Krista, nášho Pána. Amen.

VEČERA PÁNOVA

Pieseň k Večeri Pánovej⁸

Evanjelium

Evanjelium podľa Jána 6,35 a 15,5.7

Ježiš Kristus hovorí: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nebude hladovať a kto verí vo mňa, nebude smädný. Nikdy.

Ja som vinič a vy ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia, pretože bezo mňa nemôžete nič urobiť.

Ak zostávate vo mne a ak aj moje slová zostávajú vo vás, proste, čo len chcete, a stane sa vám.“

Slová ustanovenia (1Kor 11,23b-26)

Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb a keď vzdal vďaku, lámal ho a povedal: „Toto je moje telo, ktoré je pre vás. Toto robte na moju pamiatku!“

Podobne po večeri vzal aj kalich a povedal: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek ho budete piť, na moju pamiatku!“

⁷ Podľa: Adél Dávid – Jochen Arnold (ed.): Fröhlich in dir. Gemeinsam glauben und beten in Europa. Gebetbuch der Gemeinschaft Evangelischer Kirchen in Europa – 500 Jahre Reformation, Viedeň, 2016, 64-65.

⁸ CoG č. 47.

Kedykoľvek teda jete tento chlieb a pijete z tohto kalicha, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde.
Amen.

Vyznanie hriechov⁹

Bože, vo svetle tvojej pravdy pred tebou vyznávame,
že sme zhrešili myšlienkami, slovami a skutkami.
Teba, nášho Boha a Spasiteľa, máme milovať nadovšetko,
ale my sme seba milovali viac ako teba.
Ty si nás povolal do svojej služby,
ale my sme premrhali čas, ktorý si nám zveril.
Túžiš, aby sme boli jedno, ako ste jedno ty a tvoj Syn,
ale my často dávame väčší dôraz na rozdiely,
ako na to, čo nás zjednocuje ako tvojich synov a dcéry.
Preto prichádzame pred teba a vyznávame svoju vinu.
Vylieč rany, ktoré sme spôsobili sebe a iným
a tiež telu Kristovmu, cirkvi.
Prichádzame pred teba v pokore
s dôverou v tvoje milosrdenstvo.
Amen.

Pieseň Baránok Boží

Zasľúbenie odpustenia

Na základe tohto vášho vyznania vám v mene Ježiša Krista zvestujem, že všetky vaše hriechy sú vám odpustené.
V mene Boha Otca i Syna i Ducha Svätého.
Pokoj všemohúceho Boha nech je s nami všetkými.
Amen.¹⁰

Znak pokoja

Ježiš hovorí:
Svoj pokoj dávam vám. Nedávam vám, ako svet dáva.
Pokoj Boží buď s vami.
I s tebou.
Dajme si navzájom znak pokoja a zmierenia.¹¹

Eucharistická modlitba

Pozývaš nás, Bože, k svojmu pokrmu,
k chlebu života a nápoju radosti.

Ďakujeme ti, Bože, Stvoriteľ celého sveta,
ľudí, zvierat, rastlín na tvojej zemi,
ktorý si dal život a stále ho udržiavaš,
povolávaš ho do svetla skrze Slovo: Staň sa!

⁹ Podľa EGb ²2020, 647.

¹⁰ Podľa reformovanej liturgie.

¹¹ Gottesdienstbuch für die 8. Vollversammlung der GEKE Basel, 13.-18. September 2018, 109.

Chválime ťa Pane Ježišu Kriste, Boží Synu,
ktorý si pre nás zomrel a vstal z mŕtvych.
Jedného dňa nás spolu so sebou postavíš pred Boží trón,
stratených, ktorí našli záchranu.

Chválime ťa, Dokonávateľ, Duchu Svätý,
od Otca skrze Syna pre nás daný,
ty, Boží dych, čo nás obživuje,
príď a prebud' nás k životu.
Amen.

Modlitba Pánova

Otče náš, ktorý si na nebesiach, ...

Pozvanie k Večeri Pánovej (vo viacerých jazykoch)

Pod'ťte, všetko je pripravené.
Okúste a vid'ťte, aký je dobrý Pán!

Prisluhovanie Večere Pánovej

*Počas Večere Pánovej možno hrať pieseň alebo inštrumentálnu hudbu.
Zástupcovia rozličných cirkví môžu spolupracovať pri distribúcií.*

Ďakovná modlitba

Bože,
ty nás sýtiš pre našu cestu životom.
Ako sme sa dnes zišli pri tvojom stole,
tak ti tvoj ľud na celej zemi vzdáva vďaku a chválu
vždy, keď sa delí o chlieb a víno.
Toto vedomie nás posilňuje.
Nech tajomstvo tvojej prítomnosti, ktoré sme zažili pri tomto slávení,
nás spolu spojí do jedného celosvetového spoločenstva.
Skrze Krista, nášho brata a Pána.
Amen.¹²

Požehnanie (vo viacerých jazykoch)

Chod'ťte v Božom pokoji.

Nech ťa Hospodin požehná a nech ťa ochráni!
Nech Hospodin rozjasní nad tebou svoju tvár a nech ti je milostivý!
Nech Hospodin obráti svoju tvár k tebe a nech ti udelí pokoj!
Amen.

Pieseň Hrad prepevný je Pán Boh náš¹³

Organové postlúdium

¹² The Worship Scourcebook 743.

¹³ CoG č. 4.